

An abstract painting featuring bold, expressive brushstrokes in deep red, vibrant blue, and earthy brown. The composition is layered, with some areas appearing more textured and others smoother. The overall effect is one of dynamic energy and complex visual texture.

Rama IX Art Museum Foundation

สี่และพื้นที่ว่าง

- สมศักดิ์ เขาวนธาดาทวงศ์

Rama IX Art Museum Foundation

Rama IX Art Museum Foundation

ศิลปะพื้นที่ว่าง

สารจากประธานกรรมการกองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรม

คณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรมมีภารกิจหลักในการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนา ปันฟู อนุรักษ์ ศึกษา และเผยแพร่งานศิลปวัฒนธรรมของบุคคล คณะบุคคล จึงมีความยินดีที่ได้จัดพิมพ์หนังสือ “สี่และพื้นที่ว่าง” ของอาจารย์สมศักดิ์ เชาวนธาดาทพงศ์ ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ พุทธศักราช ๒๕๖๐

อาจารย์สมศักดิ์ เชาวนธาดาทพงศ์ มีความตั้งใจจริงที่จะรวบรวมหลากหลายผลงานสร้างสรรค์จิตรกรรมแบบศิลปะนามธรรม บันทึกเป็นประวัติ ทั้งวิธีทำงาน แรงบันดาลใจ ความคิด และกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน ให้คงอยู่สืบไปเป็นประโยชน์ต่ออนุชนและผู้สนใจงานศิลปะ

คณะกรรมการกองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรมเชื่อเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา การเรียนรู้ผ่านภาพผลงานในแต่ละช่วงชีวิตของการทำงานของอาจารย์สมศักดิ์ อันจะเป็นแรงบันดาลใจแก่อนุชนและผู้สนใจ ให้เกิดแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน เรียนรู้เรื่องราวทัศนศิลป์ การทำงาน และชีวิตของศิลปินแห่งชาติผู้รังสรรค์งานอันเป็นเลิศทางทัศนศิลป์ เพื่อสืบสานมรดกวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าของชาติสืบต่อไป

(คุณหญิงปัทมา ลีสวัสดิ์ตระกูล)
ประธานกรรมการกองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรม
กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม

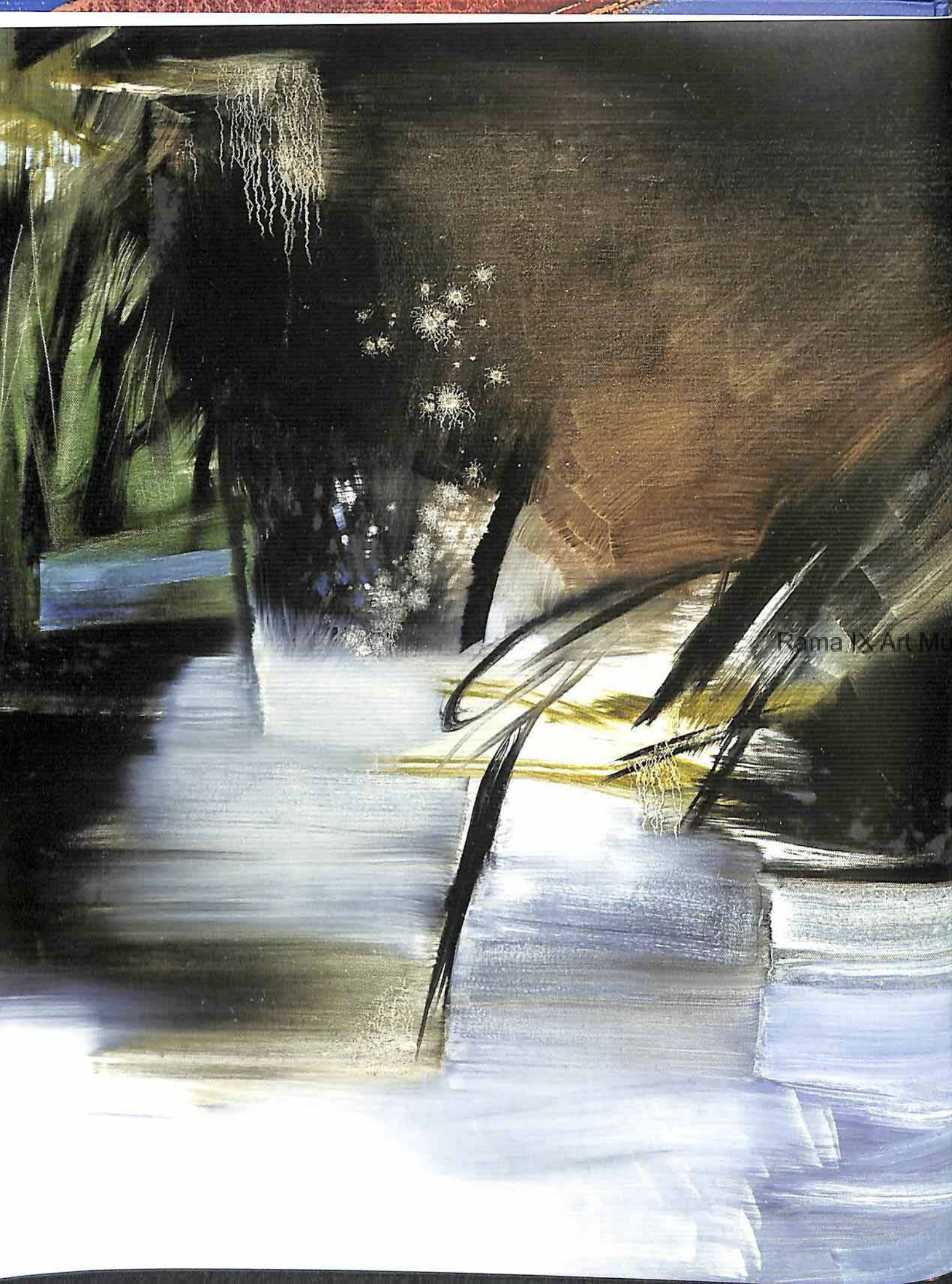
คำนำ

หนังสือ “สี่และพื้นที่ว่าง” ได้จัดพิมพ์ขึ้นตามโครงการจัดพิมพ์หนังสือผลงานศิลปินแห่งชาติของกรมส่งเสริมวัฒนธรรม โดยกองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรม ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการส่งเสริม สนับสนุน เผยแพร่ผลงานและการดำเนินงานของศิลปินแห่งชาติ

นายสมศักดิ์ เชาวนธาดาทพงศ์ ศิลปินแห่งชาติ สาขาทัศนศิลป์ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้สร้างสรรค์ และรวบรวมผลงานตั้งแต่ปี ๒๕๐๙ จนถึงปัจจุบัน เพื่อจัดทำเป็นรูปเล่มหนังสือศิลปะในการส่งเสริม สนับสนุน เผยแพร่หนังสือศิลปะของศิลปินไทยให้แพร่หลายไปสู่เยาวชนและประชาชน ผู้สนใจศิลปะทั่วไป

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม โดยกองทุนส่งเสริมงานวัฒนธรรม ตระหนักถึงความสำคัญในการส่งเสริมและถ่ายทอดผลงานของศิลปินแห่งชาติ จึงได้สนับสนุนการจัดพิมพ์หนังสือ “สี่และพื้นที่ว่าง” ขึ้น และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาด้านศิลปะ เพื่อให้เกิดการส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนา การศึกษา และเผยแพร่งานศิลปวัฒนธรรมของบุคคล คณะบุคคล อีกทั้งหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต่อไป

(นายชาย นครชัย)
อธิบดีกรมส่งเสริมวัฒนธรรม

สารบัญ

7	บทนำ
8	สีและพื้นที่ว่าง
32	เรื่องเล่าจากญี่ปุ่น
58	โลกของสีน้ำ
90	วันที่ออกนอกเส้นทาง
122	ละทิ้งความเรียบง่าย
166	ภูมิทัศน์ของจิตใจ
221	บทส่งท้าย

Colour is a power which directly influences the soul.

—Wassily Kandinsky

บทนำ

เหมือนเช่นทุกปีที่ผ่านมา นิทรรศการสำหรับศาลาไทยในมหกรรมศิลปะร่วมสมัยนานาชาติเวนิส เบียนนาเล่ ครั้งที่ 58 (Biennale Arte 2019) ยังคงเลือกใช้บริการสถานที่จัดแสดงอันพลุกพล่านของแกลเลอรีปาราดีโซ ภายในร้านอาหารเก่าแก่ที่ตั้งอยู่ด้านหน้าสวนจาร์ดินี (Giardini)

สำหรับปีนี้ ภัณฑารักษ์ของศาลาไทยได้กำหนดหัวข้อหลักของนิทรรศการที่จะล้อรับไปกับแนวเรื่องหลักของมหกรรม ในชื่อ *โลกยังคงหมุนไป (The Revolving World)* ว่าด้วยเรื่องเล่า ความจริง และประวัติศาสตร์ของหลายสิ่งหลายอย่างที่เคยเกิดขึ้นนับแต่อดีต และยังคงส่งผลกระทบต่อสังคมไทยในปัจจุบัน โดยเขาได้คัดเลือกศิลปินสามคนมาช่วยสร้างสรรค์ผลงานเพื่อตอบโจทย์ดังกล่าว

ศิลปินคนแรกนำเสนองานศิลปะไทยประเพณีและไทยร่วมสมัยหลายชุดซึ่งเต็มไปด้วยความประณีตงดงามในรายละเอียด แฝงไปด้วยความเชื่อทางพุทธศาสนา ส่วนศิลปินคนที่สองก็มาพร้อมกับงานจิตรศิลป์เลียนแบบรูปทรงสถาปัตยกรรมลูกผสมระหว่างไทยกับอิตาลี เป็นตู้ใบใหญ่ทำจากอะคริลิกใสโดดเด่นด้วยกลไกและแสงสี การนำเสนอด้วยเทคนิควิธีการที่แปลกใหม่ ทำให้ผลงานของศิลปินทั้งสองสร้างความตื่นตาตื่นใจให้กับผู้ชมงานได้ไม่น้อย

แตกต่างจากผลงานของศิลปินคนที่สาม ซึ่งดูจะมีความเรียบง่ายมากกว่า กลุ่มภาพวาดนามธรรมสีสดใส ติดตั้งอยู่ในกล่องไฟเรืองแสงด้านหนึ่งเป็นภาพวาดดั้งเดิม ส่วนอีกด้านเป็นภาพเนกาทีฟที่ผ่านการกลับค่าสีทั้งหมด

ชุดภาพวาดในกล่องไฟเป็นผลงานของศิลปินรุ่นใหม่ **สมศักดิ์ เขาวินธาดางศ์** ผู้เป็นที่รู้จักกันดีในฐานะศิลปินผู้สร้างสรรค์งานแบบนามธรรมของสีและพื้นที่ว่าง ในงานชุดนี้เขานำเสนอเรื่องราวทางประวัติศาสตร์สองเรื่อง เรื่องแรกคือการก่อสร้างทางรถไฟสายมรณะ ช่วงสงครามมหาเอเชียบูรพา อีกเรื่องคือตำนานแม่น้ำพระโขนง สมัยรัชกาลที่ 3 แม้จะต่างกรรมต่างวาระ แต่เรื่องทั้งสองมีจุดร่วมเดียวกัน คือสถานะของการเป็นโศกนาฏกรรมอันน่าเศร้า

ในส่วนของเส้นทางรถไฟสายมรณะ สมศักดิ์วาดภาพทิวทัศน์ของสถานที่ห้าแห่งในจังหวัดกาญจนบุรีซึ่งเป็นอนุสรณ์ของเหตุการณ์ดังกล่าว โดยตัดทอนรูปลักษณ์แทนความจริง เหลือเพียงสีและเส้นที่พอจะสื่อถึงสถานที่จริงได้เลาๆ และประทับข้อความกำกับลงบนแต่ละภาพเนกาทีฟของมันเป็นด้วยตัวอักษรที่สะกดรวมกันได้ว่า PEACE สื่อถึงสันติสุขที่อยู่ตรงข้ามความรุนแรง ส่วนเรื่องแม่น้ำก รื่อนร่างของหญิงสาวปรากฏ

อยู่บนฉากหลังที่เกิดจากที่แปร่งหยาบและการหยดไหลของสี เขาใช้ข้อความ LOVE STORY 1867 ในการอุปมาถึงความรักซึ่งเป็นที่มาของตำนานเล่าขานกันมานับร้อยปี

หากว่ากันตามจริง ภาพวาดของสมศักดิ์เป็นการแสดงออกอย่างเรียบง่ายที่สุดในนิทรรศการชุดนี้ ภายใต้ความลึกซึ้งของเนื้อหาที่ไม่อาจเข้าถึงได้ง่ายเท่าไรนัก (เพราะไม่ได้มีการบอกเรื่องราวเอาไว้ในตัวผลงานโดยตรง) สุนทรียภาพหลักของผลงานเกิดขึ้นได้ก็ด้วยสิ่งที่ปรากฏต่อสายตาของผู้ชม นั่นคือการประกอบเข้าด้วยกันของที่แปร่งและสีเส้นแพรวพราว ส่วนกลวิธีในการนำเสนออย่างกล่องไฟและภาพเนกาทีฟ ก็เป็นสื่อที่เข้ามาช่วยสร้างมิติคู่ขนานของภาพวาดธรรมดาๆ เพื่อให้ผู้ชมได้มีส่วนร่วมค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างภาพ ตัวอักษร และเนื้อหาเบื้องหลัง

สำหรับผู้ที่คุ้นเคยกับงานศิลปะของสมศักดิ์เป็นอย่างดี ย่อมตระหนักได้ไม่ยากว่าผลงานในศาลาไทยเหล่านี้ได้แสดงให้เห็นทั้งความแปลกใหม่ และความคล้ายคลึงเมื่อเปรียบเทียบกับผลงานชุดอื่นๆ ที่ผ่านมา แต่การจะทำความเข้าใจพัฒนาการทางความคิดของชุดผลงานดังกล่าวให้ได้อย่างถ่องแท้ อาจจำเป็นต้องเริ่มจากการย้อนอดีตไปสู่ก้าวแรกบนเส้นทางสายศิลปะของเขา

Rama IX Art Museum Foundation

สีและพื้นที่ว่าง

“สิ่งสำคัญที่สุดในผลงานของเขาคือ ‘สี’ ที่กำหนดไว้ในเนื้อที่และตำแหน่งต่างๆ บนระนาบเพื่อให้เกิด ‘ห้วงของสี’ ตามเนื้อแท้ของจิตรกรรมประเภทนี้ที่ ‘สี’ เป็นตัวกำหนดบทบาทของศิลปกรรมนั้น”

สำหรับจิตรกรรมนามธรรม “สี” เรียกได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุด ด้วยเหตุที่ภาพวาดลักษณะดังกล่าวมุ่งแสดงออกซึ่งสภาวะอารมณ์ความรู้สึกจากห้วงความคิดของศิลปิน การถ่ายทอดสิ่งที่ไม่อาจจับต้องได้นั้นเปรียบเสมือนหัวใจหลักของชิ้นงาน ไม่ว่าจะเป็นไปด้วยเส้นหรือรูปทรงที่ประหลาดลึกลับเพียงใด ท้ายที่สุดย่อมตกอยู่ภายใต้บริบทของสีที่ฉาบห่อหุ้มเอาไว้ ดังคำกล่าวของหนึ่งในศิลปินผู้บุกเบิกศิลปะนามธรรม วาซีลี คันดินสกี (Kandinsky, 1947) ที่ว่า “สีนั้นเปรียบได้กับอำนาจที่ส่งอิทธิพลโดยตรงต่อจิตวิญญาณ” เป็นเสมือนปราการด่านแรกที่จะถูกรับรู้โดยสายตาของผู้ชม เพราะฉะนั้น การเลือกใช้สีให้เหมาะสมกับตัวงานจึงเป็นเทคนิคที่ศิลปินนามธรรมจะต้องฝึกฝนจนเชี่ยวชาญเพื่อให้สามารถสื่อสารนัยทางจิตใจของพวกเขาได้อย่างสมบูรณ์

ผลงานภาพวาดยุคแรกของสมศักดิ์ เชาวนธาดาทพงศ์ ที่ถูกรวบรวมมาจัดแสดงต่อสาธารณชนเป็นครั้งแรก ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์ ในเดือนกุมภาพันธ์ ปี 1983 คือตัวอย่างของงานจิตรกรรมนามธรรมที่เสนอบทบาทหน้าของสีได้อย่างชัดเจน ดังข้อความข้างต้นจากบทวิเคราะห์ประกอบสุจิตร์โดย ภัฏญญา เจริญศุภกุล (2526:8)

ภัฏญญาพยายามบทบาทของสีในผลงานจิตรกรรมยุคแรกของสมศักดิ์ (ตั้งแต่ปี 1972-1982) ว่ามีลักษณะเป็น “ห้วงของสี” (sphere of colours) ซึ่งก่อตัวขึ้นจากการจัดการบรรยากาศและพื้นที่ว่างภายในภาพ โดยศิลปินจะเลือกใช้สีแค่หนึ่งหรือสองสีเป็นหลัก ทาทับเนื้อที่เกือบทั้งหมดของผืนผ้าใบ ซึ่งหากไม่ถูกรบกวนด้วยฝีแปรงอันฉับไวเสียก่อน การใช้สีเพียงไม่กี่สีอาจทำให้เข้าใจไปว่าเป็นแนวทางการสร้างสรรค์ภายใต้อิทธิพลสุนทรียศาสตร์แบบมินิมัล ฝีแปรงเหล่านี้ดูเหมือนรื้อรอยที่สาดกระจายไร้ระเบียบ ไม่มีทิศทางที่สัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ทั้งหมดเกิดขึ้นภายในห้วงของสีที่โอบล้อมเอาไว้

ตลอดช่วงเวลาประมาณสิบปี นับตั้งแต่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี เรื่อยมาจนกระทั่งปริญญาโท “สีและพื้นที่ว่าง” เป็นประเด็นหลักที่สมศักดิ์ให้ความสนใจศึกษาและทดลองสร้างสรรค์ออกมาเป็นภาพวาดนามธรรมหลากหลายชุด

ผลงานในยุคแรกของสมศักดิ์มีต้นกำเนิดที่ชัดเจนสืบย้อนไปได้ถึงช่วงชีวิตวัยเด็ก เขาเติบโตขึ้นมาในชุมชนชาวจีนย่านโรงพยาบาลกลาง ท่ามกลางบรรยากาศของงานศิลปะจีนรายล้อม โดยเฉพาะเพื่อนบ้าน

ที่มีอาชีพเป็นจิตรกรวาดภาพและเขียนอักษรจีน สมศักดิ์ชอบที่จะไปเฝ้าดูกระบวนการทำงานทางศิลปะเหล่านั้นอยู่เสมอ จนเกิดเป็นความสนใจในงานศิลปะติดตัวมานับแต่นั้น

เมื่อเข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย สมศักดิ์มักส่งผลงานเข้าประกวดในการแข่งขันวาดภาพวันคริสต์มาสที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นอยู่เสมอ สมัยนั้นมีรายการแข่งขันวาดภาพของเด็กในโทรทัศน์ แล้วให้ศิลปินที่มีชื่อเสียงได้มาร่วมวิจารณ์ผลงาน สมศักดิ์ก็ไม่พลาดโอกาสที่จะส่งผลงานไปร่วมด้วยเช่นกัน เช่นเดียวกันกับศิลปินรุ่นเยาว์หลายคนในยุคนั้นที่จะเติบโตขึ้นมาเป็นศิลปินมีชื่อของประเทศไทย อาทิ สน สิมมาตร สมยศ หาญอนันตสุข สุเมธรา สว่าง เป็นต้น

จากจุดเริ่มต้นดังกล่าว ทำให้สมศักดิ์ตัดสินใจสมัครเข้าเรียนต่อด้านศิลปะที่โรงเรียนช่างศิลป์ กรมศิลปากร (ปัจจุบันคือวิทยาลัยช่างศิลป์ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์) ที่ซึ่งเขาได้ฝึกฝนเทคนิคการวาดภาพกับศิลปินชื่อดังหลายต่อหลายคน เช่น สวัสดิ์ ตันติสุข พิชัย ธีระเดช และจิรายุทธ การศึกษาจากที่นี่ เขาก็ได้เลือกเรียนต่อที่สถาบันการศึกษาด้านศิลปะที่สำคัญที่สุดของเมืองไทยในยุคนั้นอย่างมหาวิทยาลัยศิลปากร

ในช่วงแรกๆ ของการศึกษาที่คณะจิตรกรรม ประติมากรรมและภาพพิมพ์ สมศักดิ์สนใจเรียนรู้และสร้างสรรค์ทั้งงานวาดและงานพิมพ์ควบคู่กันไป จนเขามีความถนัดในการสร้างงานทั้งสองลักษณะได้ดีพอๆ กัน กระทั่งเมื่อต้องเลือกสาขาวิชาเอกเพียงสาขาเดียวตอนปีสี่ เขาก็ตัดสินใจเลือก สาขาวิชาจิตรกรรมเป็นหลัก

แม้ว่าวงการศิลปะในเมืองไทยช่วงนั้น (ทศวรรษที่ 1970-1980) จะเริ่มต้นตัวกับแนวทางการสร้างสรรค์แบบศิลปะมินิมัล (Minimal art) และศิลปะเชิงแนวความคิด (Conceptual art) อันสดใหม่ แต่ในขณะเดียวกัน กระบวนแบบของศิลปะสมัยใหม่ช่วงต้นศตวรรษที่ 20 อย่างลัทธิแอบสแตรก เอ็กซ์เพรสชันนิสม์ (Abstract expressionism) ก็ยังไม่จางหายไป มีศิลปินไทยจำนวนไม่น้อยที่ยังคงสร้างสรรค์ผลงานตามแนวทางดังกล่าวออกมาอยู่เรื่อยๆ

เช่นเดียวกับกับสมศักดิ์ เขาได้หยิบเอาความชื่นชอบในศิลปะจีนที่ติดมาตั้งแต่เด็ก เข้ามารวมกับรูปแบบงานศิลปะสมัยใหม่ดังกล่าว แนวทางการสร้างงานช่วงแรกๆ ของเขาคือการนำทัศนธาตุแบบมีความเป็นรูปเป็นร่าง (figurative) ที่แยกขาดจากกันอย่างชัดเจน มาประกอบเข้าด้วยกันจนเกิดเป็นภาพของความวุ่นวายสับสน เต็มไปด้วยมิติของความเคลื่อนไหว ก่อนจะพัฒนาไปสู่ภาพวาดนามธรรมที่มีความโดดเด่น

ด้วยเทคนิคสองประการ ได้แก่ การใช้ที่แปรงหยาบและหนักหน่วง และสนามสีในงานจิตรกรรม (colour field painting)

ประการแรก เทคนิคการใช้ที่แปรงหยาบและหนักหน่วงเป็นประธานของภาพ แสดงถึงอิทธิพลของศิลปะลัทธิแอบสแตรกเอ็กซ์เพรสชันนิสม์ สื่อสารอารมณ์อันรวดเร็วฉับพลัน เสมือนความรู้สึกที่ผ่านมาและผ่านไปในช่วงขณะใดขณะหนึ่ง ที่แปรงเหล่านี้ไม่มีขนาดหรือรูปทรงตายตัว เช่นเดียวกันกับตำแหน่งที่จะอยู่บริเวณใดก็ได้ในภาพ ล่องลอยอยู่เหนือฉากหลัง ไม่มั่นคง และไม่อาจคาดการณ์อะไรได้

“รอยฝีแปรงในงานของผม จะทำหน้าที่เหมือนตัวแสดงที่โดดเด่นอยู่บนเวทีระนาบของแผ่นภาพ มีอยู่บ่อยครั้งที่รอยแปรงก็ไม่บ่งบอกหรือเป็นตัวแทนของอะไรเลย นอกจากเป็นเพียงเครื่องหมายของรอยแปรงเท่านั้น (brush mark) และตัวมันเองก็กลายเป็นเนื้อหาหลักของภาพ” (สมศักดิ์ เชาวนธาดาทพงศ์, 2556)

ในแง่เนื้อหา สมศักดิ์ยังมองว่าปฏิบัติการของที่แปรงชวนให้นึกถึงความไม่จริงของสรรพสิ่งในธรรมชาติ ดังความสงบนิ่งภายในห้วงของสีที่ถูกรบกวนโดยฝีแปรงแสดงความเคลื่อนไหวอย่างฉับพลัน อย่างไรก็ตาม ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นกลับก่อให้เกิดดุลยภาพอันเรียบง่าย ด้วยการควบคุมจังหวะ น้ำหนัก และรูปร่างให้พอเหมาะพอควรของศิลปิน ทำให้ภาพรวมของงานดูลงตัวได้ในแบบที่ควรจะเป็น

ประการที่สอง ดังที่ได้กล่าวไปแล้วในตอนต้น สิ่งที่น่าสนใจสำคัญของภาพวาดนามธรรมคือความสามารถในการจัดการกับสีอันจะสังเกตได้ว่าสมศักดิ์ให้กำเนิดสภาวะสงบนิ่งโดยมีพื้นฐานมาจากสีโทนเย็นเป็นหลัก อาทิ สีน้ำเงิน สีฟ้า สีเขียว มักเป็นสีที่ปรากฏขึ้นเนื้อที่ในผลงานส่วนใหญ่ ทั้งในลักษณะสดใสและขุ่นมัวแปรผันตามตัวบทเบื้องหลังของภาพ เช่น ชุดภาพช่วงเวลาของหนึ่งวัน ได้แก่ ‘ยามเช้า’ (1982) ‘รุ่งสาง’ (1982) และ ‘มิติของเวลา (24 ชั่วโมง)’ (1982) โทนของภาพเย็นสบายด้วยสีฟ้าสดที่มีการไล่สีน้ำหนักร่อนแก่ผสมกันไป ความเรียวว้างในห้วงของสีต่างๆ ได้สะท้อนกลิ่นอายของภาพทิวทัศน์แบบจีนออกมาหลายๆ

ความสามารถในการใช้สีอันของสมศักดิ์ ทำให้เขาได้รับการขนานนามโดยนักวิจารณ์ศิลปะชาวต่างชาติผู้หนึ่งว่า “Colourist” หรือ

จูลส์ โอลิตสกี (Jules Olitski 1922-2007) เป็นศิลปินภาพวาดภาพพิมพ์ และประติมากรรมอเมริกันเชื้อสายโปแลนด์ มีชื่อเสียงจากผลงานภาพวาดสนามสีในงานจิตรกรรม ลัทธิแอบสแตรกเอ็กซ์เพรสชันนิสม์

ผู้เชี่ยวชาญเรื่องสี ในตอนนั้น อัลเฟรดลัน (1974:18) ถึงกับยกย่องงานของสมศักดิ์เทียบชั้นได้กับศิลปินอเมริกันชื่อดังอย่าง จูลส์ โอลิตสกี ซึ่งไม่ว่าอย่างไรก็ตามสิ่งที่สมศักดิ์อาจจะทำได้ดีกว่าเลยก็ว่าได้ในพรสวรรค์ของเขา

สมศักดิ์ได้ทดลอง ฝึกฝน และพัฒนาผลงานเอาไว้หลากหลายรูปแบบ ทั้งการให้ความสำคัญกับสีและพื้นที่ว่างในลักษณะห้วงของสี และการควบคุมที่แปรงแบบตะวันออกให้อยู่ในท่วงท่าการเคลื่อนไหวรุนแรงแบบตะวันตก จนเกิดเป็นงานจิตรกรรมนามธรรมในแบบฉบับเฉพาะตัวที่สามารถสื่อสารความคิดและอารมณ์ของเขาได้เป็นอย่างดี

พัฒนาการในการสร้างสรรค์ที่แสดงถึงดุลยภาพระหว่างศิลปะตะวันตกและตะวันออกดังกล่าว สามารถสังเกตได้อย่างชัดเจนในผลงานที่สมศักดิ์สร้างสรรค์ขึ้นระหว่างเรียนปริญญาตรีและปริญญาโท ซึ่งในที่สุดก็ได้กลายเป็นลายเส้นติดตัวสมศักดิ์มาตราบจนกระทั่งปัจจุบัน

โดยเฉพาะผลงานภาพวาดสีน้ำมันสามชิ้นที่สมศักดิ์ส่งเข้าร่วมแสดงในมหกรรมศิลปะนานาชาตินครแบกแดด ประจำปี 1986 ที่ประเทศอิรัก ได้แก่ ‘Space Symphony’ หมายเลข 1 และ 2 (1982) และ ‘Atmospheric Space’ (1982) ผลงานชุดนี้ส่งผลให้เขาได้รับรางวัลเกียรติยศ (Merit Award) และได้รับการกล่าวถึงอย่างแพร่หลายในสื่อยุคนั้น จนกลายเป็นดังผลงานชิ้นเอกที่หากพูดถึงชื่อของสมศักดิ์ เชาวนธาดาทพงศ์ คนก็จะต้องนึกถึงผลงานทั้งสามชิ้นนี้เป็นอันดับแรก

Space, 1970
Oil on paper, 100 x 140 cm

อวกาศ, 2513
สีน้ำมันบนกระดาษ, 100 x 140 ซม.

Rama IX Art Museum Foundation

Work, Red, 1974
Oil on canvas, 120 x 150 cm

ผลงาน, สีแดง, 2517
สีน้ำมันบนผ้าใบ, 120 x 150 ซม.

Rama IX Art Museum Foundation

Atmospheric Space, 1974

Oil on canvas mounted on plywood, 120 x 150 cm

บรรยากาศในความว่าง, 2517

สีน้ำมันบนผ้าใบติดบนแผ่นไม้ตัด, 120 x 150 ซม.

Rama IX Art Museum Foundation

Work, Blue, 1974

Oil on canvas, 110 x 147 cm

ผลงาน, สีฟ้า, 2517

สีน้ำมันบนผ้าใบ, 110 x 147 ซม.